

Editorial

Cristina Blasi Casagran

Codirectora del Màster en IA i Dret Digital de la UAB

Coordinadora del Grup de recerca SGR GLOBAL INTEL

Cristina.Blasi@uab.cat

ORCID: 0000-0002-4327-221

L'impuls accelerat de la transformació digital està redefinint les estructures socials, polítiques i econòmiques d'Europa. En aquest escenari, la intel·ligència artificial (IA) es consolida com una tecnologia clau amb un potencial transformador innegable, però també amb riscos que interpel·len profundament els límits ètics, els drets fonamentals i els pilars democràtics de les societats europees. Davant d'aquests reptes, la Unió Europea (UE) ha decidit posicionar-se com a actor global capdavanter en la regulació de la IA, amb l'objectiu d'equilibrar la promoció de la innovació amb la salvaguarda dels drets humans.

Aquest número especial de *Quaderns IEE*, coordinat pel grup de recerca *GLOBAL Security, Technology and INTErnational Law* (GLOBAL INTEL),¹ recull una selecció de contribucions presentades al congrés TechAndLaw,² celebrat el passat 3 d'octubre de 2024. El dossier ofereix una mirada crítica, plural i interdisciplinària sobre el paper de la UE en la governança de la IA, abordant qüestions normatives, ètiques i socials que planteja el desplegament d'aquesta tecnologia.

Obre el monogràfic l'article de **Cottone**, que analitza el paper creixent de la IA en la gestió migratòria europea i reflexiona sobre com els sistemes algorítmics poden impactar la protecció dels drets humans en contextos de vulnerabilitat, proposant una relectura crítica sobre l'equilibri entre seguretat, eficiència i dignitat humana. Tot seguit, **Beltran** s'endinsa en la qüestió de la transparència normativa, identificant les ambigüitats i llacunes persistents en el marc europeu pel que fa a la supervisió dels sistemes d'IA i la seva comprensibilitat per part de la ciutadania. Per la seva banda, **Grima** examina les implicacions constitucionals de l'ús de la IA en la moderació de

¹ GLOBAL INTEL és un grup de recerca emergent de la Universitat Autònoma de Barcelona, creat el 2023 i finançat per la Generalitat de Catalunya (2021 SGR 00203). Està format per investigadors procedents de diferents àrees d'expertesa jurídiques, que duen a terme investigacions conjuntes en els camps dels drets humans, la protecció de dades, la seguretat, el dret internacional i el canvi climàtic/sostenibilitat. Més informació a: <https://webs.uab.cat/globalintel/>

² *I Congreso TechAndLaw. Retos legales del presente para los negocios digitales del mañana* (Barcelona, 3 de octubre de 2024). <https://www.techandlaw.info/>

continguts digitals, centrant-se en els dilemes entre la llibertat d'expressió i el discurs d'odi, amb una atenció especial al cas de l'antisemitisme.

L'article de **Rute** aprofundeix en els drets dels subjectes de dades en l'era de la IA, i es pregunta fins a quin punt el dret de rectificació pot oferir una protecció efectiva davant inferències errònies generades per sistemes automatitzats. Tanquen el dossier **Sundblad y Salaya**, que ens conviden a explorar un horitzó emergent en el debat sobre drets digitals: els neurodrets. La seva contribució planteja interrogants fonamentals sobre com protegir la privacitat mental i la llibertat cognitiva en un entorn tecnològic marcat per l'avenç accelerat de les tecnologies neurodigitals.

Confiam que aquest número especial contribueixi a enriquir la reflexió crítica i informada sobre els camins que la UE està traçant en matèria d'intel·ligència artificial, i que obri nous espais per al debat acadèmic, jurídic i polític en un àmbit que serà decisiu per al futur d'Europa.

UAB, Cerdanyola del Vallès, 26 de juny de 2025

